Posudek oponenta diplomové práce

Autor práce: **Lucie Panovská,** učitelství pro 1. stupeň ZŠ, KS

Název práce: **Budování představ čísla do 100**

Lucie Panovská se rozhodla v rámci zpracování diplomového úkolu realizovat experimenty, které by jí umožnily zkoumat myšlenkové pochody žáků třetího ročníku romské národnosti. To je hlavní cíl práce. Dílčími cíli jsou vytvářet vhodné diagnostické slovní úlohy a hledat způsoby efektivní pomoci žákům při řešení slovních úloh. Práce obsahuje kratší část teoretickou a obsáhlejší část praktickou. Za teoretická východiska práce si autorka z velké nabídky zvolila některé práce, které se týkají porozumění a strategií při aditivních operacích v oboru do 100. Pro práci důležité teoretické poznatky celkem zdařile prokládá vlastními komentáři, které se týkají její současné práce se žáky.

Formulace mnohých myšlenek je zde poněkud neobratná a někdy až nesrozumitelná, což znesnadňuje plynulé čtení textu. Několik formulací zde uvedu:

s. 7 „Žákům z počátku činily velké obtíže slovní úlohy, protože jsou převážně „praktického zaměření“ a je …“

s. 8 - běžné potíže v žákovských řešení „posun o 1, o 10, …“

s. 12, poslední odstavec - „Ve sčítání a odčítání je klíčový pokrok v konceptu zjištění, že celek …“, a další věty tohoto i následujícího odstavce. Zde předpokládám, že nesrozumitelnost textu vznikla překladem z angličtiny.

Na s. 7 se píše, že výzkum probíhal se 7 žáky třetího ročníku, ale z dalšího text vyplývá, že výzkum začal již se žáky druhého ročníku :„Při vlastním experimentu ve druhé třídě ….“ (s. 13) a dále informace na s. 33 to potvrzuje. Na s. 41 je vyhodnocení prvního testu pouze u 5 žáků druhého ročníku.

V posledním odstavci na s. 13 autorka mluví o generických modelech, ale z textu vyplývá, že má spíše na mysli modely izolované – zvuky, předměty, obrázky, ...

Na s. 33 začíná praktická část odstavcem 4 Výběr vzorku dětí do experimentu. Při čtení popisu žáků třídy jsem pocítila k autorce hluboký obdiv i obavy, že situace ve třídě je pro experimentování příliš náročná. První větu z charakteristiky každého žáka stačilo uvést pro všechny najednou.

Na s. 38 jsou zřetelně, i když s typografickými a gramatickými nedostatky, formulovány 4 ambiciózní cíle. Na další straně se mluví již o testu, který autorka žákům zadala, ale test je vložen do přílohy a čtenář si ho tam musí vypátrat sám. Bylo by vhodné, kdyby bylo vždy uvedeno, na jaké straně v příloze materiál, na který se odvolává, lze nalézt, nebo kdyby přílohy byly očíslovány.

Testy jsou vyhodnoceny pečlivě a poskytují, podle mého názoru, výjimečnou experimentální databázi, vzhledem ke skutečnosti, že všechny děti byly Romové.

Analýzami žákovských řešení L. Panovská potvrdila, že odčítání je pro žáky těžší než sčítání. Na s. 45 je uvedeno, že chyba výpočtu 3 + 6 = 17 vznikla z nepozornosti. Zde by stálo ještě za to, uvažovat o příčině nepozornosti. Další tabulky v tomto odstavci 7.4 a na s. 59 jsou pro mě nesrozumitelné. Prosím o jejich vyjasnění. Je zřejmé, že materiál i zasvěcenost, se kterou je prováděna analýza, jsou pozoruhodné. Avšak některá tvrzení vyžadují od čtenáře značnou míru spolupráce. Například na s. 53 jsou tvrzení, že danou úlohu řešili tři žáci procesem a jinou úlohu dva žáci konceptem. Nebo na stranách 53-58 jsou doslovné přepisy komunikace se žáky. Prosím o ilustraci a komentáře k rozhovorům.

Na několika místech je psáno, že žáci mají problémy s porozuměním příběhu slovní úlohy. K tomu se ptám, zda autorka používá metodu dramatizace, a pokud ano, s jakým úspěchem.

Pro ujasnění si řešitelských strategií použitých žáky autorka v odstavci 10 uvádí přehled deseti strategií, o kterých se dozvěděla z prostudované literatury, avšak není neuveden žádný odkaz.

Velmi oceňuji, jak v odstavci 12. L. Panovská shrnuje příčiny neporozumění žáků některým slovním úlohám z důvodu neporozumění textu. Upozorňuje na skutečnosti, o kterých by měli učitelé, ale i autoři učebnic vědět. Všechna zjištění z analýz experimentů autorka navrhuje zúročit v dalších letech při výběry vhodných učebnic pro své žáky.

V závěru práce jsou přehledně a jasně shrnuty výsledky práce trvající jeden a půl roku i přínosy práce pro její pedagogickou praxi.

Domnívám se, že práce je svým obsahem i rozsahem velice kvalitní. Doporučuji některé pasáže zpřístupnit i širší učitelské veřejnosti. Prezentace práce je však poněkud nedbalá.

Práci doporučuji k obhajobě jen s podmínkou, že diplomantka k obhajobě přinese errata, kde opraví nesrozumitelné a gramaticky chybné formulace.

V Praze 10. 5. 2012 Darina Jirotková